

PRESENCIAL O VIRTUAL? FORTALESES I FEBLESES DE L'ESCOLA A PARTIR DEL TEMPS DE CONFINAMENT

PRESENTIAL OR VIRTUAL? SCHOOL STRENGTHS AND WEAKNESSES FROM CONFINEMENT TIME

Rodríguez Quintero,Cinta*.

Díez Calatrava,Ismael.**

* SPE V01 València.

** Universitat de València

Resum.

La situació sanitària del COVID19 ha provocat notables canvis en les formes d'actuació dels centres educatius. La més notable ha estat implantar un sistema d'educació a distància. En l'article tractem de preguntar-nos sobre les semblances i diferències de l'ensenyament a distància i presencial. Ho fem a partir de les dades d'una enquesta a famílies duran tel confinament. Potser fortaleSES i febleses de les actuacions educatives no estiguen tant distants en una forma o altra d'ensenyament

Paraules clau.

Ensenyament. Distància. Pandèmia

Abstract.

The health situation of COVID19 has led to significant changes in the ways in which educational establishments operate. The most notable has been the implementation of a distance education system. In the article, we are trying to ask about the similarities and differences in distance and presence education. We do this from the data from a survey to families that last tel. Perhaps the strengths and weaknesses of educational performances are not so distant in one form or another of teaching

Key Words.

Teaching. Distance. Pandemia

1. INTRODUCCIÓ

Dissortadament estem travessant una situació de pandèmia que ha implicat un terratrèmol en tota l'organització escolar. El confinament decretat en el passat mes de març va implicar, entre d'altres coses, que els centres escolars tingueren que articular i implementar de manera pràcticament sobtada una organització que permetera substituir l'ensenyament presencial per un altre a distància.

Sempre els estudis sobre educació assenyalen la importància de la col·laboració entre la família i l'escola, entre els pares i mares i el professorat. Malgrat açò, encara arriscant-nos a fer una sobregeneralització, hi ha molts centres escolars en els quals la col·laboració família-escola es troba un poc en standby; es reconeix com un tema important, però no forma part dels element centrals de la seua activitat. És una situació semblant a la competència digital: tots la tenim present, figura fins i tot en les programacions, però, sent sincers, pocs centres la treballen al nivell que requereix i la situació educativa durant la pandèmia ho ha deixat palès.

La situació de confinament que hem viscut i la possibilitat que hi ha surant en l'ambient d'un nou confinament ha provocat que es reflexione molt sobre els dos models d'educació: presencial, com ho hem fet tota la vida, i a distància o virtual, com no ho havíem fet mai i ens ha obligat a fer-ho a corre-cuita el confinament patit. En esta reflexió apareixen inevitablement els següents aspectes:

- a) Semblances i diferències de l'ensenyament presencial i el virtual
- b) Avantatges i desavantatges d'un o altre model

Tant el professorat com les famílies es varen vore sorpresos i , de manera sobtada, tractaren de respondre a una situació sobrevinguda. S'ha fet com s'ha pogut. Ara, davant la possibilitat d'altres possibles confinaments i/o períodes volem fer una reflexió, encara que inicial, sobre els dos aspectes que hem nomenat adés.

Mètode

Per fer esta reflexió anem a prendre les opinions de les famílies sobre l'activitat docent dels mesos passats en confinament i en educació a distància. Vam elaborar i aplicar un breu qüestionari que ha estat respost per més de 1000 famílies. Les

respostes de les famílies ens serviran per analitzar un poc com han funcionat les estratègies desenvolupades pels centres

L'enquesta ha estat feta a través d'una xarxa social; era una enquesta totalment oberta a totes les etapes educatives, però majoritàriament han participat famílies de l'alumnat d'educació primària (49,2 %), seguides dels pares i mares d'educació secundària obligatòria (27,2 %) seguides per les famílies d'educació infantil (16,2 %) i, en darrer lloc el batxillerat (6%) . No és estrany que siguin les famílies de l'educació primària les més participatives, ja que en esta etapa les famílies solen estar fortament implicades en el procés educatiu dels fills.

1. EL SEU FILL/A ÉS ALUMNAT DE/ SU HIJO/A ES ALUMNADO DE:
1.024 respuestas

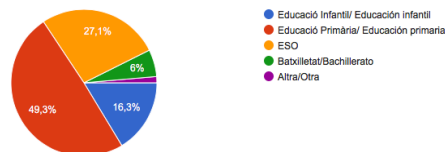

Figura 1. Distribució de la mostra per etapes educatives

Igualment no es cercaven específicament les opinions entre les famílies del sector públic o concerta, estava oberta a les opinions, però molt majoritàriament ,(84,9 %), les opinions que estan a la base d'aquesta reflexió són del sector públic de l'educació.

Encara que l'enquesta indagava sobre molts aspectes, com , per exemple, l'equipament informàtic de cada família, ens centrarem en aquells ítems que aborden funcionament i resultats de les estratègies implantades amb la finalitat de detectar les febleses i forteses de cadascuna de les dues formes d'ensenyament (presència i a distància).

Resposta implantada pels centres durant la pandèmia

El confinament va ser una situació sobtada i els centres van tindre que actuar immediatament, sense temps previ de planificació. Malgrat esta circumstància i la gran magnitud del repte per a institucions i professionals no gaire preparats, la majoria de les famílies el 84,4 % de les famílies valoren que els centres van implantar ràpidament una resposta a la situació o ho van fer en un temps que es pot considerar raonable. Fins ací perfecte, es va produir una reacció prou ràpida

front la situació. El que ens cal pensar és com ha estat eixa actuació i si aporta algun tipus d'avantatge respecte l'ensenyament tradicional.

5. COM VALORA VOSTÈ EL TEMPS QUE EL CENTRE ESCOLAR DEL SEU FILL/A VA TARDAR EN IMPLANTAR LA RESPOSTA EDUCATIVA A DISTÀNCIA? ¿CÓMO VALORA USTED EL TIEMPO QUE EL CENTRO ESCOLAR DE SU HIJO/A TARDÓ EN IMPLANTAR LA RESPUESTA EDUCATIVA A DISTANCIA?
 1.021 respuestas

Figura 2. Valoració del temps de resposta

Un altre aspecte valorat positivament per les famílies es refereix a la quantitat de tasques i l'ajustament de les activitats que rebien des del centre escolar al nivell dels seus fills i filles; la majoria considera el nivell i la quantitat com ajustades, encara que no cal obviar que vora el 30% considera que va ser excessiu el nombre d'exercicis rebuts. Aquest resultat ens invita a fer una primera comparació entre els models, encara que siga de manera especulativa.. què hagueren respost les famílies sobre la quantitat de deures que cada dia l'alumnat en situació presencial s'emporta de l'escola a casa? Possiblement estaríem parlant de percentatges similars de resposta i, de fet, tenim obert un debat sobre la "prohibició" / "conveniència" dels deures escolars.

La Conselleria d'Educació, Cultura i Esports indicava que durant el confinament no s'havia d'avançar en els continguts curriculars i que les activitats durant aquest període havien d'anar destinades a la consolidació i reforç del treballat en el període presencial. Esta orientació li resta importància a la percepció de les famílies sobre si consideren que les tasques d'aquest temps han estat profitoses o no; moltes famílies consideren que l'aprofitament que els seus fills i filles van treure d'estes activitats es pot considerar limitat (52,2 %) o directament consideren que no han tret cap profit (7,7%). Quin ha estat, doncs, el profit de tot açò des del punt de vista acadèmic?. També de forma especulativa, suposem que en aquest aspecte la docència presencial obtindria respostes molt més positives; però açò no és valorable perquè la situació passada era molt puntual i es suposava provisional i molt limitada en el temps, malgrat que, conforme avança el temps, és una circumstància que sempre es pot tornar a presentar. Si

es produeixen noves situacions de confinament, podem observar si l'ensenyament a distància permet avançar realment en l'assoliment de continguts nous.

Tutoria i acompanyament

Fins ací, possiblement pel seu caràcter temporalment limitat, els aspectes acadèmics haurien estat coberts per les estratègies preparades per fer a distància; ja es vora si, cas de continuar amb ensenyament a distància, serem capaços de dissenyar un vertader sistema d'ensenyament que permeta que l'alumnat avanci en el currículum i no estiga seguint i resseguint uns mateixos continguts com va passar en el període de confinament de 2020. Però l'ensenyament en la vida dels xiquets i adolescents no és només aspectes acadèmics; són rellevants el contacte amb els altres i la guia i acompanyament per part de la tutora o el tutor.

I ací és on sembla que la infraestructura a distància ha fallat. Certament la tutoria i l'acompanyament emocional resulten difícils sense el contacte presencial. La intervenció del professorat sembla que ha estat molt de paper ,PDF o arxiu i molt poc presencial , cara a cara o pantalla a pantalla, ja que en el 57 % dels casos l'alumnat no va tindre classes on line per part del seu professor/a; es dir van rebre treballs, orientacions acadèmiques i prou.. com es feia en l'antiga universitat a distància.

9.- EL PROFESSORAT DEL SEU FILL/A, A MÉS D' ENVIAR TASQUES, HA ORGANITZAT CLASSES ON LINE?/ EL PROFESORADO DE SU HIJO/A, ADEMÁS DE ENVIAR TAREAS, HA ORGANIZADO CLASES ON LINE

1.023 respuestas

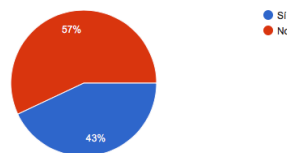

Figura 3. Proporció d'activitats virtuals directes

El 36,8 % afirma que el professorat del seu fill/a no ha realitzat accions tutorialis i es va limitar a activitats acadèmiques; només un 30 % de les famílies afirma que els seus fills han estat acompanyats pel professorat més enllà dels aspectes acadèmiques. I tot açò ha passat en una situació d'emergència emocional, on calia donar resposta a una gran quantitat de dubtes i de pensaments i situacions ansiògenes tant pels nostres alumne com per les seues famílies.

Tenim el mateix en virtual que en presencial?

19 | PRESENCIAL O VIRTUAL? VISIÓ DE L'ESCOLA A PARTIR DEL TEMPS DE CONFINAMENT

Cinta Rodríguez Quintero, Ismael Díez Calatrava

L'experiència educativa durant la pandèmia ha fet palesa una realitat que ja existia prèviament en la situació presencial: les institucions escolars responen , amb major o menor eficàcia, a les demandes i exigències de tipus curricular i acadèmic, però ho faa molt menys i amb menor intensitat als aspectes de desenvolupament personal i emocional; no s'atén per igual guiar individual i emocionalment que transmetre continguts curriculars.

Considerem que hi ha hagut un excessiu afany "academicista" deixant més relegats els aspectes relacionats amb el món emocional i personal de l'alumnat. L'escola a distància presenta com aspecte més deficitari la manca de suport personal i individualitzat.

I ara, continuant des del terreny especulatiu, no passa el mateix amb l'escola presencial?

Des dels serveis d'orientació educativa constatem dia a dia, curs rere curs, que l'àmbit de l'atenció personalitzada és el que menys desenvolupat està dins de les actuacions de molts docents i açò és molt palès, de manera especial en l'etapa secundària, on una gran part del professorat es considera "especialista" en un àmbit del currículum i no té ni tan sols la consciència de l'acompanyament i el suport en el desenvolupament personal de l'alumnat.

Tota l'experiència durant el confinament domiciliari ens indica que l'escola respon , i és capaç de fer-ho, respecte demandes i exigències curricular, però no ho fa com hauria de fer-ho en els aspectes que van més enllà del currículum. Alguna novetat? NO, això és el que ja passa en l'escola presencial.

La realitat escolar, presencial o a distància, mostra la mateixa feblesa: no es personalitza suficientment l'ensenyament i es prima la transmissió col·lectiva de coneixements.

El futur de la docència passa inevitablement per augmentar les activitats realitzades digitalment i la competència de l'alumnat per utilitzar medis telemàtics, però no ha de continuar eludint, ni directa ni a distància, atendre a la persona, considerar al nivell que correspon que l'ensenyament és més que ensenyar continguts. I en això ha d'esmerçar-se tant si ho fa a distància com presencial ja que esta feblesa està en els dos procediments. El vertader repte va a ser

personalitzar l'ensenyament per cada persona i també per cada ambient familiar (educació emocional), encara que no és un repte nou, comprovem ací que en l'educació a distància va fallar molt i és prou feble en l'educació presencial.

Aquest aspecte d'acompanyament emocional i de tutorització claudria que ens palntejarem reforçar-lo: en l'escola presencial per si mateix i si tornarem a virue una etapa de confinament familiar caldria treure la reflexió del que va passar en 2020 i no repetir un ensenyament quasi exclussivament centrat en aspectes acadèmics. Repensar la individualització de l'ensenyament i augmentar la cura personal i emocional de l'alumnat és la conclusió que hem d'extreure; i açó, tant en l'escola presencial com en possibles noves situacions a distància.